

Державна архівна служба України

Миколаївська обласна державна
адміністрація

Державний архів
Миколаївської області

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

20.09.2019 № 9

м. Миколаїв

Голова – Левченко Л.Л.

Секретар – Мельник М.О.

Присутні члени науково-методичної ради: Климова Л.С., Колесник Н.А., Котляр Ю.В., Кузьменко Н.В., Пікуль Г.Б., Серединський О.В., Сидоренко А.І., Тригуб О.П.

Порядок денний:

1. Розгляд та схвалення тексту статті «Родина Кенігсбергів в історії міста Миколаєва».
Доповідає: Мельник М.О.
2. Розгляд та схвалення тексту статті «Становлення профспілкового руху на Миколаївщині».
Доповідає: Мельник М.О.
3. Розгляд та схвалення тексту статті «Жінки у складі демократичної Миколаївської міської думи».
Доповідає: Мельник М.О.
4. Розгляд та схвалення тексту статті «Віктор Хоменко – учасник розвідувально-диверсійної організації «Миколаївський центр».
Доповідає: Мельник М.О.
5. Розгляд та схвалення тексту статті «Сторінки біографії адмірала Михайла Петровича Лазарева».
Доповідає: Мельник М.О.
6. Розгляд та схвалення тексту статті «Голод 1946-1947 рр. на Миколаївщині».
Доповідає: Мельник М.О.

1. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів, секретаря науково-методичної ради.

Доповідач зазначила, що для участі у XI Миколаївській обласній краєзнавчій конференції «230 років місту над Інгулом» провідним спеціалістом відділу інформації та викорис-

тання документів держархіву області Івановою Г.А. підготовлено статтю «Родина Кенігсбергів в історії міста Миколаєва».

Текст статті додається.

ВИСТУПИЛИ:

Кузьменко Н.В. – заступника директора держархіву області, начальника відділу обліку, зберігання та довідкового апарату.

Виступаюча зазначила, що Кенігсберги є однією з відомих єврейських родин в історії Миколаєва другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Її представники лишили помітний слід в економічному та суспільно-політичному житті Миколаєва, в розвитку медицини. Різні аспекти та епізоди їх життя й діяльності висвітлено в роботах миколаївських краєзнавців. Однак увагу дослідників здебільшого привертала діяльність найбільш помітного представника родини Михайла Григоровича Кенігсберга – відомого фізіотерапевта, котрий відкрив та довгий час очолював миколаївську водолікарню. Але в тіні цієї визначної постаті лишилися інші представники родини, життя й діяльність котрих також є достатньо цікавими. Стаття містить відомості, укладені на підставі документів фондів держархіву області за дорадянський період, зокрема «Миколаївський військовий губернатор» (ф. 230), «Миколаївська міська управа» (ф. 216), «Миколаївська міська дума» (ф. 222), «Канцелярія Миколаївського градоначальника» (ф. 216), а також алфавітів до метричних книг рабинату м. Миколаїв про Германа (Гірша) Михайловича Кенігсберга, його дружину Естер Дорфман (Кенігсберг) та їхніх дітей: Михайла, Володимира (Віміама), Бориса (Бермана), Йосифа, Хаї та Анни.

Запропонувала схвалити текст статті «Родина Кенігсбергів в історії міста Миколаєва» та рекомендувати для участі у ХІ Миколаївській обласній краєзнавчій конференції «230 років місту над Інгулом».

ВИРІШИЛИ:

1.1. Схвалити текст статті «Родина Кенігсбергів в історії міста Миколаєва» та рекомендувати для участі у ХІ Миколаївській обласній краєзнавчій конференції «230 років місту над Інгулом».

2. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів, секретаря науково-методичної ради.

Доповідач зазначила, що для участі у ХІ Миколаївській обласній краєзнавчій конференції «230 років місту над Інгулом» головним спеціалістом відділу інформації та використання документів держархіву області Крикаловою І.В. підготовлено статтю «Становлення профспілкового руху на Миколаївщині».

Текст статті додається.

ВИСТУПИЛИ:

Сидоренко А.І. – доцент кафедри діловодства та інформаційних систем Миколаївської філії Київського Національного університету культури і мистецтв, к. п. н.

Виступаюча зазначила, що у статті викладено історію створення та діяльності перших професійних спілок на Миколаївщині у 1917-1921 роках. Перші профспілки на Миколаївщині виникли на хвилі масових страйків у листопаді 1905 року. У квітні 1917 року у Миколаєві діяли 20 професійних та виробничих спілок. Поряд з великими спілками металургів та робітників суднобудівельних заводів «Наваль» і «Руссуд» розпочали діяльність багато невеликих профспілкових організацій, котрі об'єднували працівників споріднених професій: робітників друкарської справи, працівників пралень та фарбувальників та ін. Профспілками було розпочато практику укладання колективних договорів із зазначенням умов найму, роботи та звільнення праці робітників, унормування тарифних ставок, виробництва та заробітної плати тощо.

У квітні 1919 року було створено раду професійних спілок міста Миколаєва, наступного року відбувалося становлення організаційної структури галузевих профспілок Миколаївщини. У травні 1920 р. у м. Миколаїв відбувся перший губернський з'їзд профспілок, у грудні того ж року – другий. При профспілках працювали клуби, будинки-читальні, школи лікнепу, функціонували комітети допомоги потерпілим від голоду, створювались притулки для дітей тощо.

У статті використано відомості з документів чисельних фондів профспілкових організацій, котрі діяли на території Миколаївщини у 1917-1921 роках, надано статистику щодо кількості спілок та членів у них.

Запропонувала схвалити текст статті «Становлення профспілкового руху на Миколаївщині» та рекомендувати для участі у XI Миколаївській обласній краєзнавчій конференції «230 років місту над Інгулом».

ВИРШИЛИ:

2.1. Схвалити текст статті «Становлення профспілкового руху на Миколаївщині» та рекомендувати для участі у XI Миколаївській обласній краєзнавчій конференції «230 років місту над Інгулом».

3. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів, секретаря науково-методичної ради.

Доповідач зазначила, що для участі у IX Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова» провідним спеціалістом відділу інформації та використання документів держархіву області Івановою Г.А. підготовлено статтю «Жінки у складі демократичної Миколаївської міської думи».

Текст статті додається.

ВИСТУПИЛИ:

Колесник Н.А. – заступник директора держархіву з основної діяльності.

Виступаюча зазначила, що 15 квітня 1917 р. Тимчасовий уряд видав Постанову «Про проведення виборів гласних міських дум» і «Тимчасові правила щодо проведення виборів гласних міських дум». Уперше на теренах колишньої Російській імперії впроваджувалось демократичне, пряме і рівне виборче право. Обирати й бути обраним до органів міського самоврядування могли усі громадяни чоловічої та жіночої статі усіх національностей та віросповідань. За доби Української Центральної Ради в Миколаєві основні важелі управління зосереджувалися в руках гласних демократичної Миколаївської міської думи, котра 15 листопада 1917 р. визнала Центральну Раду як вищий крайовий орган влади в Україні. Склад Демдуми було обрано на найдемократичніших за всю історію громадського самоуправління Миколаєва виборах, що відбулися 13 серпня 1917 р. Вперше жінки і чоловіки були урівнені у виборчих правах. До демократичної Миколаївської міської думи потрапили 3 жінки: Сапожнікова Віра Іванівна від партії соціалістів-революціонерів, Мандельштам Софія Захарівна від Російської соціал-демократичної робочої партії, об'єднаної з соціал-демократами БУНД, Латвії, Естонії, Польщі та Литви та Кенігсберг Ганна Григорівна від єврейського об'єднаного комітету. Стаття містить відомості біографічного характеру про кожну з жінок: освіту, рід занять, сімейний стан, політичну та громадську діяльність.

Запропонувала схвалити текст статті «Жінки у складі демократичної Миколаївської міської думи» та рекомендувати для участі у IX Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

ВИРШИЛИ:

3.1. Схвалити текст статті статті «Жінки у складі демократичної Миколаївської міської думи» та рекомендувати для участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

4. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О - начальника інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що для участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова» нею підготовлено статтю «Віктор Хоменко – учасник розвідувально-диверсійної організації «Миколаївський центр».

Текст публікації додається.

ВИСТУПИЛИ:

Пікуль Г.Б. – головний зберігач фондів.

Виступаюча зазначила, що статтю укладено за документами фонду «Миколаївщина під час Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.» (ф.П-10) та книги О. Петраш «Пам'ятник піонерам-розвідникам». Уродженець Миколаєва Віктор Хоменко у юному віці (15-16 років) під час нацистської окупації Миколаївщини 1941-1944 рр. був підпільником, членом розвідувально-диверсійної організації «Миколаївський центр», котра діяла у м. Миколаїв. 5 грудня 1942 року був страчений разом іншими підпільниками. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 травня 1965 року Віктор Кирилович Хоменко нагороджений (посмертно) орденом Вітчизняної війни I ступеня «за мужність та відвагу, проявлені у боротьбі проти німецько-фашистських загарбників».

Життя Віктора Хоменка, його підпільно-розвідувальна діяльність та обставини смерті описані у статті повно й емоційно, тому стаття не залишить читачів байдужими до подвигу підлітка.

Запропонувала схвалити текст статті «Віктор Хоменко – учасник розвідувально-диверсійної організації «Миколаївський центр» та рекомендувати для участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

ВИРШИЛИ:

4.1. Схвалити текст публікації «Віктор Хоменко – учасник розвідувально-диверсійної організації «Миколаївський центр» та рекомендувати до участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова»

5. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О - начальника інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що для участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова» заступником начальника відділу інформації та використання документів держархіву області Серединським О.В. підготовлено публікацію «Сторінки біографії адмірала Михайла Петровича Лазарєва».

Текст статті додається.

ВИСТУПИЛИ:

Котляр Ю.В. – завідувач кафедри історії України Чорноморського університету ім. Петра Могили, д.і.н.

Виступаючий зазначив, що у статті викладено біографію М. П. Лазарева - головного командира Чорноморського флоту й портів та військового губернатора міст Миколаїв та Севастополь у 1833-1851 рр. Його стараннями було розгорнуто діяльність з поліпшення корабельного складу й озброєння кораблів, організації та будівництва баз на Чорному морі, укріплення та благоустрою Миколаєва як однієї з головних військово-морських баз. М. П. Лазарев розробив план перебудови Миколаївського адміралтейства, де було зведено нові елінги, ливарний та канатний заводи, артилерійську, шлюпкову та щоглову майстерні, казарму у с. Спаське біля Миколаєва – нову будівлю адміралтейства. У Миколаєві, Херсоні, Севастополі було побудовано 17 лінійних кораблів, 9 фрегатів, 6 парових фрегатів, 7 корветів, 11 бригів, 11 шхун, 8 тендерів, 2 яхти, 28 пароплавів, 33 транспорти, 6 лоцманських суден, 25 канонірських човнів. Значним був його внесок у розвиток військово-морського мистецтва. Він заснував особливу, лазаревську, школу навчання офіцерів і матросів, що виховала відомих флотоводців П. С. Нахімова і В. О. Корнілова, В. І. Істоміна – героїв оборони Севастополя, О. І. Бутакова. Лазарев здійснив три навколосвітні плавання. Видатною була його участь у дослідженні Південного океану та у відкритті шостої частини світу – Антарктиди.

Запропонував схвалити текст статті «Сторінки біографії адмірала Михайла Петровича Лазарева» та рекомендувати до участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

ВИРІШИЛИ:

5.1. Схвалити текст статті «Сторінки біографії адмірала Михайла Петровича Лазарева» та рекомендувати до участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

6. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О - начальника інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що для участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова» головним спеціалістом відділу інформації та використання документів держархіву області Крикаловою І.В. підготовлено публікацію «Голод 1946-1947 рр. на Миколаївщині».

Текст статті додається.

ВИСТУПИЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву області, д. і. н.

Виступаюча зазначила, що у статті викладено причини виникнення голоду 1946-1947 рр., надано статистичні дані щодо врожайності зернових культур та виконання планів хлібоздачі на території Миколаївщини, відомості про вжиття органами влади репресивних заходів до селян, котрі не виконали плани хлібозаготівель, запровадження карткової системи на видачу хліба населенню, смертність та захворювання на дистрофію, розгортання мережі харчувальних пунктів, відкриття додаткових дитячих будинків для дітей-сиріт, видачу колгоспам продовольчої позики тощо.

Запропонувала схвалити текст статті «Голод 1946-1947 рр. на Миколаївщині» та рекомендувати до участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

ВИРІШИЛИ:

6.1. Схвалити текст статті «Голод 1946-1947 рр. на Миколаївщині» та рекомендувати до участі у ІХ Всеукраїнській науково-методичній конференції «Миколаївщина і Північне

Причорномор'я: історія і сучасність. До 170-ї річниці від дня народження адмірала С. О. Макарова».

Голова

Лариса ЛЕВЧЕНКО

Секретар

Марина МЕЛЬНИК